

LATAK - D.14065-GHG/02/11.2021

Akreditācijas shēma SEG verificēšanas un validēšanas institūciju atbilstības novērtēšanai

Saturs

I Akreditācijas kritēriji	2
II Akreditācijas sfēras noformējums	3
III Iesniedzamie dokumenti.....	3
IV LATAK vērtēšanas kārtība	4
V Praktiskās darbības novērtēšanas politika	4
VI Informācijas apmaiņa.....	5
Veikto izmaiņu reģistrs	5

Autortiesības un pamatprincipi

LATAK dokumenta aktualizētā versija pieejama www.latak.gov.lv oficiālajā tīmekļvietnē. LATAK publicēto dokumentu piemērošana ir obligāta LATAK darbiniekiem, iesaistītajiem vērtētājiem un ekspertiem, LATAK akreditētajām atbilstības novērtēšanas institūcijām.

Dokumenta teksts var būt tulkots citās valodās. Latviešu valodas teksts tiek uzskatīts par pamattekstu.

Papildu informācija

Uzziņas par LATAK dokumentiem var saņemt LATAK birojā. Šo dokumentu aizliegts pavairot tālākpārdošanai.

I Akreditācijas kritēriji

- Eiropas Parlamenta un Padomes 2008. gada 9. jūlija Regula (EK) Nr. 765/2008, ar ko nosaka akreditācijas un tirgus uzraudzības prasības attiecībā uz produktu tirdzniecību un atceļ Regulu (EEK) Nr. 339/93;
- Likums "Par atbilstības novērtēšanu";
- Ministru kabineta 2019. gada 17. decembra noteikumu Nr. 673 "Atbilstības novērtēšanas institūciju novērtēšanas, akreditācijas un uzraudzības noteikumi";
- Ministru kabineta 2018.gada 27.februāra noteikumi Nr. 114 "Valsts aģentūras "Latvijas Nacionālais akreditācijas birojs" maksas pakalpojumu cenrādis";
- Eiropas parlamenta un padomes direktīva 2003/87/EK (2003. gada 13. oktobris), ar kuru nosaka sistēmu siltumnīcas efektu izraisošo gāzu emisijas kvotu tirdzniecībai Kopienā un groza Padomes Direktīvu 96/61/EK
- Eiropas Parlamenta un Padomes direktīva 2008/101/EK (2008. gada 19. novembris), ar ko groza Direktīvu 2003/87/EK, lai aviācijas darbības iekļautu Kopienas siltumnīcas efektu izraisošo gāzu emisijas kvotu tirdzniecības sistēmā
- Komisijas Īstenošanas regula (ES) 2018/2067 (2018. gada 19. decembris) par datu verifikāciju un verificētāju akreditāciju saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2003/87/EK;
- Komisijas Īstenošanas regula (ES) 2019/1842 2019. gada 31. oktobris ar ko nosaka noteikumus Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2003/87/EK piemērošanai attiecībā uz sīkāku kārtību, kā izdarāmi bezmaksas emisijas kvotu iedales pielāgojumi sakarā ar darbības līmeņa izmaiņām;
- Komisijas Īstenošanas 2018. gada 19. decembra regula (ES) 2018/2066 par siltumnīcefekta gāzu emisiju monitoringu un ziņošanu saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2003/87/EK un ar ko groza Komisijas Regulu (ES) Nr. 601/2012;
- Ministru kabineta 2018. gada 25.septembra noteikumi Nr. 597 Transporta enerģijas aprites cikla siltumnīcefekta gāzu emisiju daudzuma un tā samazinājuma aprēķināšanas un ziņošanas kārtība
- Komisijas deleģētā regula (ES) 2019/331 (2018. gada 19. decembris), ar ko nosaka Savienības mēroga pārejas noteikumus saskaņotai bezmaksas emisijas kvotu iedalei saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2003/87/EK 10.a pantu
- Ministru kabineta 2012. gada 13. novembra noteikumi Nr. 769 "Noteikumi par stacionāro tehnoloģisko iekārtu dalību Eiropas Savienības emisijas kvotu tirdzniecības sistēmā";
- Ministru kabineta 2013. gada 9. jūlija noteikumi Nr. 366 "Noteikumi par aviācijas darbību dalību Eiropas Savienības emisijas kvotu tirdzniecības sistēmā";
- LVS EN ISO 14065:2013 "Siltumnīcefekta gāzes. Prasības siltumnīcefekta gāzu validācijas un verifikācijas institūcijām akreditācijas vai citu atzīšanas formu izmantošanai (ISO 14065:2013)"
- LVS EN ISO 14064-3:2013 "Siltumnīcefekta gāzes. 3. daļa: Specifikācija ar norādījumiem, kā validēt un verificēt ziņojumus par siltumnīcefekta gāzēm"; (LVS EN ISO 14064-3:2019 pārejas periods līdz 2023. gada 30. aprīlim)
- ISO 14066:2011 Greenhouse gases – Competence requirements for greenhouse gas validation teams and verification teams;
- IAF MD 6:2014 Application of ISO 14065:2013 (Standarta ISO 14065:2013 piemērošana);
- IAF MD 14:2014 Application of ISO/IEC 17011 in Greenhouse Gas Validation and Verification (ISO 14065:2013) (ISO/IEC 17011 piemērošana siltumnīcefekta gāzu validācijā un verificēšanā (ISO 14065:2013));
- EA-6/03 M:2013 - EA Document for Recognition of Verifiers under the EU ETS Directive (EA dokuments par EU ETS direktīvas verificētāju atzīšanu);
- LATAK-D.008 "Akreditācijas procedūras";

- LATAK-D.011 "Noteikumi par nacionālās akreditācijas zīmes, atsaucēs uz akreditāciju un EA MLA lietošanu".

Brīvprātīgajās validēšanas un verificēšanas jomās papildus augstākminēto standartu un IAF dokumentu prasībām var tikt pielietotas dažādu brīvprātīgo SEG programmu noteiktās prasības un standarti

- LVS EN ISO/IEC 17029:2020 Atbilstības novērtēšana. Vispārīgie principi un prasības validēšanas un verificēšanas institūcijām (ISO/IEC 17029:2019) (pārejas periods līdz 2024.gada 30.jūnijam)
- LVS EN ISO 14064-1:2019 Siltumnīcefekta gāzes. 1.daļa: Specifikācija ar norādījumiem siltumnīcefekta gāzu emisijas un likvidēšanas kvantitatīvai noteikšanai un pārskatu sagatavošanai organizāciju līmenī
- LVS EN ISO 14064-2: 2019 Siltumnīcefekta gāzes. 2.daļa: Specifikācija ar vadlīnijām projektu līmenī siltumnīcefekta gāzu emisijas samazināšanas vai likvidēšanas uzlabojumu kvantitatīvai noteikšanai, monitorēšanai un ziņošanai
- LVS EN ISO 14067:2019 Siltumnīcefekta gāzes. Produktu oglekļa pēda. Kvantitatīvās noteikšanas prasības un vadlīnijas (ISO 14067:2018)

Visos gadījumos, lai iegūtu pilnu akreditācijas procesa aprakstu un prasības, šīs akreditācijas shēmas dokuments jālieto kopā ar LATAK-D.008 dokumentu.

II Akreditācijas sfēras noformējums

Valsts aģentūras "Latvijas Nacionālais akreditācijas birojs" (turpmāk - LATAK) tīmekļa vietnē www.latak.gov.lv pieejama Pieteikuma veidlapa (F.001), kura ietver arī informāciju par pieteikto akreditācijas sfēru (veidlapas 8. pielikums). Akreditācijas sfēras noformējums satur informāciju par:

- 1. kolonnā: Darbības grupa (vai sektors- brīvprātīgo SEG programmu gadījumā);
- 2. kolonnā: Darbības grupas/sektora nosaukums;
- 3. kolonnā: Darbības reģions;
- 4. kolonnā: Normatīvais dokuments/ brīvprātīgās SEG programmas nosaukums un, ja attiecināms, piemērojamais standarts.

SEG verificēšanas institūciju akreditācijas sfēras tiek publicētas LATAK tīmekļa vietnē www.latak.gov.lv

Brīvprātīgajās SEG shēmās akreditācijas sfēra var tikt formulēta atšķirīgi ņemot vērā arī validācijas un verificācijas programmas prasības.

III Iesniedzamie dokumenti

SEG verificēšanas institūcija iesniedz LATAK akreditācijas procesa uzsākšanai nepieciešamos dokumentus (veidlapa F.002.GHG), kuri norādīti LATAK tīmekļa vietnē www.latak.gov.lv. SEG verificēšanas institūcijām, kā arī aizpildītu veidlapu Pieteikums (t.sk., 8. pielikums).

Gadījumos, ja SEG verificēšanas un validēšanas institūcija tiek akreditēta atbilstoši brīvprātīgu SEG programmu prasībām, institūcija iesniedz attiecīgās SEG programmas dokumentus.

Pēc akreditācijas iegūšanas uzraudzības procesa nolūkos SEG verificēšanas un validēšanas institūcija pirms uzraudzības īstenošanas iesniedz šādas attiecīgi aizpildītas veidlapas un nepieciešamos dokumentus:

- Pieteikums un veidlapai pievienoto 8. pielikumu (akreditācijas sfēra), ja akreditācijas sfērā veiktas izmaiņas, kopā ar iesniegumu par sfēras sašaurināšanu vai paplašināšanu;
- veikto iekšējo auditu kopsavilkums;
- dokumentēta pārvaldības pārskate par iepriekšējo periodu;
- attiecīgo verificēšanas procesu aprakstus un pārvaldības sistēmas rokasgrāmatu (ja veiktas izmaiņas);
- SEG verificēšanas institūcijas pārvaldības sistēmas dokumentu sarakstu.

Noslēdzoties akreditācijas ciklam (pieciem gadiem), atkārtotās novērtēšanas procesa īstenošanai SEG verificēšanas un validēšanas institūcija 4 (četrus) mēnešus pirms akreditācijas cikla beigām atkārtotās novērtēšanas procesa uzsākšanai LATAK iesniedz aizpildītu veidlapu Pieteikums, tsk., šīs veidlapas 8. pielikumu (akreditācijas sfēra) un aktualizētu dokumentāciju atbilstoši F.002.GHG.

Detalizētāka dokumentu iesniegšanas un izskatīšanas kārtība noteikta LATAK-D.008 dokumentā “Akreditācijas procedūras”, kurš pieejams LATAK tīmekļa vietnē www.latak.gov.lv

IV LATAK vērtēšanas kārtība

Atbilstoši Ministru kabineta 2019. gada 17. decembra noteikumu Nr. 673 “Atbilstības novērtēšanas institūciju novērtēšanas, akreditācijas un uzraudzības noteikumi” (turpmāk – Noteikumi Nr. 673) 9. un 12. punktam, LATAK slēdz līgumu un uzsāk SEG verificēšanas institūcijas novērtēšanas procesu pēc visu nepieciešamo dokumentu saņemšanas.

Sākotnējā novērtēšanā tiek vērtēta SEG verificēšanas un validēšanas institūcijas atbilstība standartu, noteiktās SEG programmas un jomas specifiskajām normatīvā regulējuma prasībām.

Akreditācijas cikla ietvaros tiek novērtēta SEG verificēšanas un validēšanas institūcijas pārvaldības sistēmas un praktiskās darbības atbilstība standartu, noteiktās SEG programmas un jomas specifiskajam normatīvajam regulējumam. Uzraudzības vērtēšanas tiek veikta reizi 12 (divpadsmit) mēnešos. Uzraudzības ietvaros tiek veikta vērtēšana SEG verificēšanas un validēšanas institūcijas birojā un arī praktiskās darbības novērtēšana (vitnes), ja nepieciešams.

V Praktiskās darbības novērtēšanas politika

Sākotnējās novērtēšanas procesa ietvaros EU ETS SEG verificēšanas institūcijai jāspēj demonstrēt LATAK novērtēšanas grupai tās veiktās verificēšanas darbības, kuras pieteiktas akreditācijai. Praktiskās darbības demonstrāciju novērtēšanas (vitnes) atlase veicama atbilstoši Regulas 2018/2067 I pielikumā definētajām darbības grupām. Sākotnējās akreditācijas ietvaros vai sfēras paplašināšanās gadījumā, praktiskās darbības demonstrācija jānodrošina katrā darbības grupā. LATAK katrai SEG verificēšanas un validēšanas institūcijai izstrādā praktiskās darbības novērtēšanas programmu ar nosacījumu, ka pirmā akreditācijas cikla laikā tiek novērtētas visas akreditācijas jomas (Noteikumu Nr. 673 18. punkts) un pēc tam atbilstoši risku izvērtējumam, kombinējot ar citām vērtēšanas tehnikām (piemēram, verificēšanas/validēšanas lietu vērtēšana, intervijas). Ja akreditācijas cikla ietvaros SEG verificētajam nav līgumattiecības ar klientiem kādā no akreditētajām darbības grupām un nav iespējams veikt vitnesu vai verificēšanas lietu pārskatīšanu, darbības grupa tiek izslēgta no akreditācijas sfēras.

LATAK ir tiesības izvēlēties verificētāju un/vai organizāciju, kurā tiks veikts vitnes.

Pirms verificēšanas darbību praktiskās darbības vērtēšanas (vitnesa) SEG verificēšanas institūcija iesniedz LATAK sekojošu informāciju:

- SEG instalācijas apliecinājumi, SEG ziņojums (konkrētai verificējamai instalācijai);
- instalācijas monitoringa plāns;
- Līgums ar klientu (ieskaitot validācijas/verifikācijas mērķus, sfēru, kritērijus un būtiskuma līmeni, ja piemērojams);
- pirms līguma slēgšanas procesa iznākums konkrētai instalācijai, ieskaitot nepieciešamā laika aprēķinus;
- stratēģiskā un riska izvērtējuma rezultāti;
- verificēšanas programma un plāns;
- SEG emisijas atļauja;
- verificēšanas komandas pārstāvju kompetences izvērtējums.

Brīvprātīgajām SEG programmām nepieciešamības gadījumā validēšanas un verificēšanas darbības var tikt iedalītas sektoros saskaņā ar IAF MD14: 2014. Sākotnējās akreditācijas ietvaros vai sfēras

paplašināšanas gadījumā, praktiskās darbības vērtēšana (vitnes) jānodrošina katrā jomā vai atbilstoši veiktajam risku izvērtējumam.

VI Informācijas apmaiņa

Akreditētajām EU ETS SEG verificēšanas institūcijām katru gadu līdz 15. novembrim jāiesniedz LATAK informācija par institūcijas noslēgtajiem līgumiem ar operatoriem. Informācija tiek izmantota SEG verificēšanas institūcijas uzraudzības aktivitāšu plānošanai.

Reglamentētajā sfērā atbilstoši SEG programmas prasībām LATAK ir pienākums informēt kompetentās institūcijas par plānotajām akreditācijas aktivitātēm, veiktajām aktivitātēm, sankcijām un akreditācijas statusu.

Veikto izmaiņu reģistrs

Versija	Izmaiņu saturs	Datums
01	Jauns dokuments, aizstāj LATAK-D.046-02/03.2018 "Siltumnīcefektu gāzu SEG verificētāju akreditācija"	26.07.2021.
02	Dokumentu saraksts dzēsts, visi normatīvie akti uzskaitīti I nodaļā Akreditācijas kritēriji. Pievienoti nosacījumi par akreditāciju atbilstoši brīvprātīgajām SEG programmām. Aktualizēts, papildināts akreditācijas kritēriju saraksts.	24.11.2021.